

Sociological Study of the Effect of Modern and Traditional Ways of Choosing a Wife in Definitive Divorce

Elahe Shabani*, **Bagher Sarookhani****

Mohammad Mahdi Labibi***

Abstract

When we talk about conscious marriage, it means that the couple can spend a time full of peace and far from mental worries during their joint life. The transformation and complexity of social conditions and changing expectations have made choosing a spouse and forming a family a difficult matter, therefore it is necessary for young people to step into the arena with awareness and understanding of this situation. Accurate knowledge in choosing a spouse is considered as one of the main criteria in the sacred matter of marriage, because by increasing the amount of knowledge and making the right choice, a path full of success and happiness will be included in people's lives. Today, choosing a spouse is one of the main concerns of young people, because the placement of a couple who do not know each other's moral and behavioral characteristics under the same roof will not have a happy outcome. It is true that choosing a wife is an important and sensitive issue, but one should not obsess too much (Azimi et al., 2014: 67).

* Doctoral student of Sociology, Islamic Azad University, Tehran Branch, Center, Tehran, Iran
(corresponding author), shabanisociology@yahoo.com

** Professor of Sociology, University of Science and Research, Tehran, Iran,
b.saroukhani@yahoo.com

*** Assistant Professor of Sociology, Islamic Azad University, Department of Science and Research,
Tehran, Iran, labibi_mehdi@yahoo.com

Date received: 2022/06/07, Date of acceptance: 2022/09/04



Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

According to official statistics in Iran, out of every 1000 marriages, about 200 cases lead to divorce. In examining the cause of divorce, in addition to social, economic and legal factors, paying attention to psychological and emotional causes, including the desire to divorce, which leads to divorce, is also of special importance. The meaning of desire to divorce is the degree of desire and interest of couples to separate and break marital relations during legal procedures. Divorce has always been one of the most challenging issues facing human societies. Because its direct and indirect effects are not only on the psychological balance of couples, children, relatives and friends; Rather, its negative effects on the economic system, on the quantity and quality of the demographic system, and on the cultural system are undeniable. Therefore, it is very important to know the causes and factors and its different dimensions and the effects it leaves on the individual and the society" (Saroukhani, 2014: 17).

The necessity of research in Tehran city is that the statistics of the Civil Registry Office of Tehran province in the field of marriage and divorce in 1995 show that last year, 97 thousand and 591 marriages were registered in Tehran province. Meanwhile, in 1994, the number of registered marriages was 86,389. The comparison of these two statistics shows that in 1995, the marriage statistics increased by 11.4%. The most marriages are registered in Tehran city, which includes 62 thousand and 338 cases. Ray and Shahryar cities are in the next ranks with 6,678 and 5,916 registered marriages, respectively. The statistics also indicate an increase in the gross rate of marriages, and based on this, the gross rate of marriages in Tehran province in 1995 was 7.3 per thousand.

The gross rate of divorce registered in Tehran province is equal to 2.9 per thousand, which has increased compared to 2007, which was 2.4 per thousand. The most registered divorces were related to Tehran city with 26 thousand and 381 cases, and Shahryar and Ray cities are in the next ranks with 2440 and 2437 cases (Iran Statistics Center, 2018). According to the statistics and figures that exist on the divorce rate in Tehran and the family support courts, the researcher saw the need to investigate the important issue of the relationship between marriage style patterns and divorce. Therefore, the main goal of the current research is to identify the difference in spouse selection patterns in final divorce (case study: those who refer to family support courts in Tehran from January 1998 to the end of June 1999) and the secondary goals of the research are to measure the relationship between

traditional and modern spouse selection patterns with the occurrence Divorce is final.

Research Hypotheses

- Traditional wife selection and modern wife selection are different from each other in definitive divorce.
- Any type of marriage (traditional and modern) is related to definite divorce.
- The traditional pattern of choosing a wife is related to the occurrence of permanent divorce.
- The modern pattern of choosing a wife is related to the occurrence of definite divorce.

Research Method

Based on the questions, research objectives and theories used, the methodological approach of this research is positivist, which seeks to recognize and establish order in society and social relations. The survey research method and the data collection tool (research technique) is a questionnaire. In terms of time, this research is cross-sectional and in terms of depth, it is broad-based. The statistical population of the research is family courts in Tehran. In general, family courts and those referring to them for divorce were studied. There are six family courts in Tehran. According to official statistics, the rate of divorce in each of the six family courts is between 10 and 15 divorces on average (source, Civil Registration Organization, 2017).

Sample Size: Based on Cochran's formula, the sample size was 384.

The findings of research showed that there is significant difference between traditional wife selection and modern wife selection in definitive divorce. Both patterns of choosing a spouse had a significant relationship with definitive divorce, but the relationship between the pattern of choosing a modern spouse was more than the pattern of choosing a traditional spouse. In examining the research model, the factor loading of modern marriage style was equal to 0.89 and traditional marriage style was equal to 0.71. Therefore, the researcher came to the conclusion that the modern style of marriage in today's Iranian society has a greater effect on the occurrence of divorce. In the components of marriage, the importance of the religious and family component in the traditional marriage style is more than the modern style, and the average value of the importance of the economic component

and the beauty of appearance, intelligence and trust in the modern style of marriage is more than the traditional style.

Many of issues and problems that occur to young couples are due to duality of marriages in Iran, which is partly traditional and partly modern. Many young people request non-traditional marriages. Because they choose their spouses themselves, but cultural diversity, weak recognition of each other, and merely superficial recognitions and relying on set of quantitative criteria have made non-traditional marriages vulnerable in our society.

Keywords: spouse selection pattern, final divorce, traditional style, modern style, marriage criteria.

Bibliography

- Abazari (2015). Prediction of marital satisfaction through self-differentiation variables and spouse selection criteria. The 3rd International Conference on New Researches in Humanities, Italy-Rome, Institute of Idea Managers, capital of Vira.
- Entezri, Ali; and Veisy, Simin (2014), wife selection criteria and satisfaction with married life. *Gender and Family Studies*, 2(2), 31-68.
- Irani, Najmeh (1383), comparison of marital satisfaction in traditional and non-traditional marriages of research students (Faculty of Humanities), Master's thesis, Islamic Azad University, Science and Research Unit.
- Behmanesh, the angel; Qolipour Gudarzi, Farzan; Bakui, Fatima. (2016). The level of marital satisfaction in different patterns of choosing a spouse; Approach based on the Quran. *Islamic lifestyle based on health*, 2 (1), 13-19.
- Zarean, Mansour (2014), meta-analysis of factors affecting divorce (a review of studies recorded in the last decade), Al-Zahra University (S) - Women's Research Institute.
- Sarokhani, Bagher (2014), theorizing about divorce and consensual divorce, publications of the Iranian Sociological Association, report of the meeting of the Sociology of Family Group on March 2, 2014.
- Sarukhani, Bagher (2018), Divorce, Causes and Solutions, Office of Social Damages, Ministry of Cooperation
- Azimi Hashemi, Mojgan; Azam Kari, Faezeh; innocent, innocent; and Rezmanesh, Fatemeh (2014), values, attitudes and action patterns of young people regarding marriage and premarital relationships; A study by students of Khorasan Razavi province universities. *Culture Strategy*, 29, 179-212.
- Fouladian, Majid; Baradaran Kashani, Zahra; Diari, Morteza. (2021). Sociological analysis of extramarital relationship emergence processes (case study: women and men applying for

divorce in Mashhad city), social studies and research in Iran, 10th period - number 1: 9-37.

Kalantari and Roshanfekar (2018), "Divorce, causes and consequences, research findings of the last three decades", a collection of articles of the second national conference on social harms of Iran, Faculty of Social Sciences, Tehran University, Iranian Sociology Association.

Labibi Mohammad Mehdi (2013), family in the 21st century from the perspective of Iranian and Western sociologists, Science Publishing House, Tehran: first edition.

Iran Statistics Center, December 22, 2018.

Meshki. Mehdi, Shah Ghasemi. Zohreh, Delshad Noughabi. Ali, Muslim Alireza (2008), examining the situation and factors related to divorce from the point of view of divorced couples in Gonabad city in 2008-2008, Social Development and Health Promotion Research Center, Gonabad University of Medical Sciences.

Valadkhani, Maryam; Mahmoudpour, Abdulbaset; Farah Bakhsh, Kiyoumars; and Salimi, Hossein. (2015). The effect of marriage age, spouse selection patterns and the age difference of couples on the quality of married life of women in Tehran. Clinical Psychological Studies Quarterly, 7(25), 173-190.

Asgharpour Masuleh, Ahmad Reza; Kermani, Mehdi; and Baradaran Kashani, Zahra. (2016). Phenomenology of choosing a wife of young girls in Mashhad city. Women in Culture and Art, 9(1), 49-71.



پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بررسی جامعه‌شناختی تاثیر شیوه‌های همسرگزینی مدرن و سنتی در طلاق قطعی

الهه شعبانی*

باقر ساروخانی**، محمد مهدی لیبی***

چکیده

دوگانگی ناشی از شیوه ازدواج مدرن و سنتی، باعث بسیاری از مسائل و مشکلات برای زوجین بوده است. این پژوهش، با استفاده از رویکرد تلفیقی نوین از نظریه «رابطه ناب» گیدنز با محوریت الگوی همسرگزینی و نظریه «طلاق» دیوید چیل است. روش تحقیق پیمایش می باشد. جامعه آماری در شش ماه دوم سال ۱۳۹۷ به تعداد ۲۵۰۰ نفر از زوجین طلاق قطعی گرفتند. پژوهشگر همین تعداد طلاق قطعی را در پژوهش خود در شش ماه دوم سال ۱۳۹۸ مدنظر قرار داده است. حجم نمونه به صورت تقریبی از میزان وقوع طلاق در شهر تهران ۲۵۰۰ تا بوده است که در فرمول کوکران عدد ۳۸۴ بدست آمد. نمونه‌ها را به صورت تصادفی ساده و در دسترس می باشد. یافته‌های تحقیق نشان داد که همسرگزینی سنتی با همسرگزینی مدرن در طلاق قطعی تفاوت معنادار وجود دارد. هر دو الگوی همسرگزینی با طلاق قطعی رابطه معنی دار داشتند ولی رابطه الگوی همسرگزینی مدرن بیشتر از الگوی همسرگزینی سنتی بود. در بررسی مدل تحقیق، بار عاملی سبک ازدواج مدرن برابر ۰/۸۹ و سبک ازدواج سنتی برابر ۰/۷۱ بود. بنابراین پژوهشگر به این نتیجه

* دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،

shabanisociology@yahoo.com

** استاد جامعه‌شناسی دانشگاه علوم و تحقیقات، تهران، ایران، b.saroukhani@yahoo.com

*** استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران،

labibi_mehdi@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۱۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۱۳



رسید که سبک ازدواج مدرن در جامعه امروز ایران اثر بیشتری بر وقوع طلاق دارد. در مولفه‌های ازدواج، میزان اهمیت مولفه مذهبی و خانوادگی در سبک ازدواج سنتی بیشتر از سبک مدرن است و مقدار میانگین‌ها در میزان اهمیت مولفه اقتصادی و زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد در سبک مدرن ازدواج بیشتر از سبک سنتی است.

کلیدواژه‌ها: الگوی همسرگزینی، طلاق قطعی، سبک سنتی، سبک مدرن، معیارهای ازدواج

۱. مقدمه

زمانیکه سخن از ازدواج آگاهانه به میان می‌آید، منظور آن است که زوجین بتوانند طی زندگی مشترک، دوران سرشار از آرامش و به دور از دغدغه فکری را سپری کنند. دگرگونی و پیچیدگی شرایط اجتماعی و تغییر توقع‌ها، انتخاب همسر و تشکیل خانواده را به امری سخت تبدیل کرده، از این رو ضروریست جوانان با آگاهی و شناخت از این وضعیت پا در عرصه بگذارند. شناخت دقیق در همسرگزینی به عنوان یکی از معیارهای اصلی در امر مقدس ازدواج به شمار می‌رود زیرا با افزایش میزان شناخت و انتخابی درست، مسیری پر از موفقیت و خوشبختی شامل حال افراد شود. امروز یکی از دغدغه‌های اصلی جوانان، انتخاب همسر به شمار می‌رود زیرا قرار گرفتن زوجی که آشنایی از خصوصیات اخلاقی و رفتاری یکدیگر ندارند، در زیر یک سقف، فرجام خوشی نخواهد داشت. درست است که انتخاب همسر مساله‌ای مهم و حساس است اما نباید زیاد وسواس به خرج داد زیرا هیچکس صددرصد طبق معیارهایی که در نظر دارد، زوج مناسب خود را نمی‌یابد (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۴: ۶۷).

بسیاری از جوانان، روابط پیش از ازدواج را تجربه می‌کنند و سپس وارد فرایند ازدواج میشوند. در ایران هم مانند دیگر جوامع در گستره ارزشهای همسرگزینی، دگرگونی‌هایی ایجاد شده است و بسیاری از جوانان ترجیح می‌دهند بدون توجه به چارچوبهای فرهنگی - سنتی، وارد روابط پیش از ازدواج شوند و سپس به ازدواج اقدام کنند. این روابط عاطفی و صمیمانه، که اغلب دور از چشم خانواده صورت می‌پذیرد از ارتباط غیرحضورى تا ارتباط جنسى را شامل مى‌شود. خانواده‌ها در آن نقش کم‌رنگی دارند. و عمدتاً با وابستگی عاطفی و دلبستگی طرفینی همراه است. این تغییر در نوع همسرگزینی، پایداری خانواده و سازگاری زوجین را دستخوش تغییرات اساسی کرده است (ساروخانی، ۱۳۹۸: ۵۴).

در شیوه سنتی همسرگزینی، والدین دختر یا پسری را برای ازدواج با فرزند خود انتخاب می‌کردند، اما اکنون و در دوره مدرن دختر و پسر خود انتخاب می‌کنند و پس از توافق نهایی، موضوع را به خانواده‌ها اعلام می‌کنند. در این نوع انتخاب، والدین هیچگونه دخالتی در انتخاب همسر برای فرزند خود ندارند و در واقع می‌توان گفت یک نوع فردیت در همسرگزینی مطرح است (ولدخانی، ۱۳۹۵: ۱۷). از آنجا که پسران و دختران در سنین جوانی بدون داشتن تجربه و آگاهی کامل، اقدام به انتخاب همسر می‌کنند، به طور یقین از تمامی دلسوزی‌های والدین خود در این زمینه محروم می‌شوند. بسیاری از جوانان ملاک‌ها و معیارهای اصلی برای انتخاب درست همسر را نمی‌شناسند و زمانی که با فرد مورد انتخاب خود زیر یک سقف می‌روند تازه متوجه می‌شوند که معیارها آگاهانه نبوده است. مدرن‌گرایی در انتخاب همسر و همسرگزینی، اکنون انقلابی به پا کرده و در برخی مواقع دختران و پسران خارج از چارچوب زندگی شرعی و قانونی شروع به زندگی می‌کنند و همین پدیده نشان می‌دهد که مقوله همسرگزینی آنان اکثراً مبتنی بر شناخت و آگاهی نیست (مشکی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۲).

تغییر در نوع همسرگزینی، پایداری خانواده و سازگاری زوجین را دستخوش تغییرات اساسی کرده است. طلاق به عنوان پدیده‌های شوم، آسیب‌های روانی، جسمانی، خانوادگی و اجتماعی فراوانی را به بار می‌آورد. جهش تند و تیز آمار طلاق سبب شده تا بسیاری از مسئولین به این رشد شتابنده توجه کنند. منحنی طلاق در حالی مسیر رو به بالا را سیر می‌کند که در سال ۱۳۹۰ براساس آمارهای اعلام شده از سوی سازمان ثبت احوال ۱۴۲ هزار و ۸۴۱ طلاق ثبت شده است (ساروخانی، ۱۳۹۸: ۴۱).

طبق آمار رسمی در ایران از هر ۱۰۰۰ مورد ازدواج حدود ۲۰۰ مورد به طلاق منجر می‌شود. در بررسی علت طلاق، علاوه بر عوامل اجتماعی، اقتصادی و حقوقی، توجه به علل روانشناختی و عاطفی از جمله میل به طلاق که منجر به طلاق می‌شود نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مقصود از میل به طلاق، میزان تمایل و علاقه مندی زوجین به جدا شدن و گسستن روابط زناشویی طی مراحل قانونی است. طلاق، همواره یکی از چالش‌برانگیزترین مسایل پیش روی جوامع بشری بوده است. چرا که آثار مستقیم و غیر مستقیم آن نه تنها بر تعادل روانی زوجین، فرزندان، بستگان و دوستان بر جای می‌ماند؛ بلکه آثار منفی آن بر نظام اقتصادی، بر کمیت و کیفیت نظام جمعیتی و بر نظام فرهنگی غیر قابل انکار است.

بنابراین شناخت علل و عوامل و ابعاد مختلف آن و آثاری که بر فرد و جامعه بر جای می‌گذارد، بسیار حایز اهمیت است» (ساروخانی، ۱۳۹۴: ۱۷).

بر اساس گزارش سازمان ثبت احوال کشور در خصوص آمار طلاق و ازدواج طی سال‌های ۹۳ تا ۹۷ آمار ازدواج کاهش پیدا کرده و به ازای آن طلاق روند صعودی داشته است. در سال ۹۳؛ ۷۷۴ هزار و ۵۱۳ ازدواج و ۱۵۵ هزار و ۳۶۹ طلاق ثبت شده است، در سال ۹۴ نیز ۶۸۵ هزار و ۳۵۲ ازدواج و ۱۶۳ هزار و ۷۶۵ طلاق صورت گرفته است. بر اساس همین آمار در سال ۹۵، ۷۰۴ هزار و ۷۱۶ ازدواج و ۱۶۳ هزار و ۷۶۵ طلاق ثبت شده است؛ که در مقایسه با سال ۹۴ می‌توان گفت آمار ازدواج افزایش داشته است. در سال ۹۶ نیز برخلاف سال ۹۵ آمار ازدواج کاهش پیدا کرده و براساس آمار ۶۰۸ هزار و ۹۵۶ ازدواج و ۱۷۴ هزار و ۵۷۸ طلاق ثبت شده است. در سال ۹۷، ۵۴۹ هزار و ۸۶۱ ازدواج و ۱۷۴ هزار و ۶۹۸ طلاق ثبت شده است؛ این در حالی است که در سال ۹۳ در برابر هر ۱۰۰ مورد ازدواج ۲۳ مورد طلاق وجود داشته، اما همین آمار در سال ۹۷ در برابر هر ۱۰۰ ازدواج ۳۲ مورد طلاق بوده است. در سال ۱۳۹۸ نسبت طلاق به ازدواج ۳۳ درصد است. یعنی در نظام ثبت احوال، نسبت طلاق‌های ثبت شده به ازدواج‌ها ۳۳ درصد است. همچنین در نظام ثبت احوال، تعداد ازدواج‌های ثبت شده حدوداً ۳ برابر طلاق‌هاست؛ چراکه تعداد ازدواج تابعی از ساخت سنی جمعیت بوده و در کشور ما به دلیل نوسان‌های بزرگ جمعیتی، تعداد ازدواج دچار نوسان‌های بزرگ شده است، از اینرو این شاخص به جای آنکه نمایی از وضعیت طلاق نشان دهد بیشتر متأثر از تغییرات وضعیت ازدواج است. در سال ۹۷ در کشور به ازای هر هزار نفر از جمعیت، ۷ ازدواج و ۲ طلاق رخ داده است. همچنین در سال ۹۸، ۸ درصد از طلاق‌های ثبت شده زنان مربوط به تجربه‌های دوم و بیشتر طلاق بوده است. از این تعداد ۶.۷ درصد مربوط به تجربه سوم به بعد و ۹۳.۳ درصد مابقی مربوط به دومین تجربه طلاق است. ۸.۲ درصد از طلاق‌های ثبت شده برای مردان در سال گذشته مربوط به تجربه‌های دوم و بیشتر طلاق‌ها بوده که از این تعداد ۹۱.۸ درصد مربوط به دومین تجربه طلاق و ۸.۲ درصد مابقی مربوط به تجربه سوم به بعد طلاق بوده است (مرکز آمار ایران، ۲۲ آذر، ۱۳۹۸).

ضرورت تحقیق در شهر تهران در این است که آمارهای اداره ثبت احوال استان تهران در زمینه ازدواج و طلاق در سال ۹۵ نشان می‌دهد که سال گذشته، ۹۷ هزار و ۵۹۱ مورد

ازدواج در استان تهران ثبت شده است. این در حالی است که در سال ۹۴ آمار ازدواج‌های ثبت شده برابر با ۸۶ هزار و ۳۸۹ مورد بود. مقایسه این دو آمار، نشان می‌دهد که در سال ۹۵ آمار ازدواج با رشد ۱۱.۴ درصدی همراه بوده است. بیشترین ازدواج‌ها، در شهرستان تهران ثبت شده که ۶۲ هزار و ۳۳۸ مورد را شامل می‌شود. شهرستان‌های ری و شهریار نیز به ترتیب با ۶۶۷۸ و ۵۹۱۶ مورد ثبت ازدواج در رده‌های بعدی قرار دارند. آمارها، همچنین از افزایش میزان ناخالص ازدواج حکایت دارد و بر این اساس ناخالص ازدواج در استان تهران در سال ۹۵ برابر ۷.۳ در هزار بوده است.

همچنین میانگین سنی مردان هنگام ازدواج، در سال ۹۸ سن ۳۰ و زنان سن ۲۶ سال بوده است. بررسی‌های سیر زمانی آمارهای مربوط به ازدواج نشان می‌دهد که تعداد کل ازدواج‌های ثبت شده از سال ۸۹ تا ۹۴، روند کاهشی داشته است؛ اما در سال ۹۵ سیر صعودی داشته است. در سال ۸۹ تعداد ازدواج‌های ثبت شده ۱۰۱ هزار و ۴۸۸ مورد بود. در ادامه این روند نزولی، سال ۹۴، ۸۶ هزار و ۸۷۷ مورد ازدواج ثبت شد. در سال ۹۵، تعداد ازدواج‌های ثبت شده، پس از ۶ سال افزایش را تجربه کرد و به ۹۷ هزار و ۵۹۱ مورد رسید. سال ۱۳۹۸ آمار طلاق استان تهران هم سیر صعودی داشت. تعداد کل طلاق‌های ثبت شده در سال ۹۵ برابر با ۳۹ هزار و ۲۸۲ مورد بود که نسبت به سال پیش از آن، بیش از ۲۲ درصد افزایش داشت. در سال ۹۴ طلاق‌های ثبت شده برابر با ۳۰ هزار و ۵۷۵ مورد بود. به طور میانگین مردانی که در سال ۱۳۹۸ طلاق گرفتند ۳۸ ساله و زنان ۳۳ ساله بودند. میانگین طول مدت زندگی زوج‌های تهرانی هنگام طلاق، ۹.۹ سال برای این دوره به دست آمده است.

میزان ناخالص طلاق ثبت شده در استان تهران برابر با ۲.۹ در هزار است که نسبت به سال ۹۷ که ۲.۴ در هزار بود، افزایش داشته است. بیشترین طلاق‌های ثبت شده هم مربوط به شهرستان تهران با ۲۶ هزار و ۳۸۱ مورد بود و شهرستان‌های شهریار و ری با ۲۴۴۰ و ۲۴۳۷ مورد در رده‌های بعدی قرار دارند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۸). باتوجه به آمار و ارقامی که از میزان طلاق در شهر تهران و دادگاه‌های حمایت خانواده وجود داشته است، پژوهشگر ضرورت را بر آن دید تا به بررسی موضوع مهم رابطه الگوهای سبک همسرگزینی و طلاق بپردازد. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی تفاوت الگوهای همسرگزینی در طلاق قطعی (مورد مطالعه: مراجعه کنندگان به دادگاه‌های حمایت

خانواده شهر تهران از دی ماه ۹۸ تا آخر خرداد ۹۹) و اهداف فرعی پژوهش، سنجش رابطه الگوهای همسرگزینی از نوع سستی و مدرن با وقوع طلاق قطعی است.

۲. پیشینه تجربی

بر اساس یافته‌های پژوهش فولادیان و همکاران (۱۴۰۰)، با عنوان، تحلیل جامعه‌شناختی فرایندهای بروز رابطه فرازنشویی (مورد مطالعه: زنان و مردان متقاضی طلاق در شهر مشهد)، فرایندهای استخراج‌شده شامل شرایط آنومیک جامعه، کودک‌همسری، تعارض زوجین در فرهنگ جنسی، تعارضات در روابط زناشویی و شکاف مذهبی فرد با خانواده است. پور ماسوله، (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی پدیدارشناسی همسرگزینی دختران جوان در شهر مشهد پرداختند. نتایج حاصل نشان داد که به طور کلی سه الگوی غالب برای گزینش همسر وجود دارد که عبارت اند از: سبک مبتنی بر الگوهای سستی، سبک مبتنی بر تعاملات دوستانه، سبک بینابینی (تعاملات دوستانه تحت نظارت خانواده). همچنین، معیارسازی، کنترل معیار، انطباق یابی، پذیرش و گزینش نهایی بیانگر ابعاد اصلی و مشترک فرایند گزینش همسر از سوی مشارکت‌کنندگان در تحقیق بوده است.

بهمش، (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی میزان رضایت زناشویی در الگوهای مختلف همسرگزینی؛ رویکرد مبتنی بر قرآن پرداختند. نتایج نشان داد که استقلال در انتخاب همسر، سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی و الگوی همسرگزینی در رضایت زناشویی موثر بودند. رضایت زناشویی در زنانی که استقلال زیادی در انتخاب همسر داشتند، ۱/۹۸ برابر بیشتر از زنانی بود که استقلال نداشتند. رضایت زناشویی در زنان با تحصیلات ابتدایی و راهنمایی، ۰/۴۰ پایین‌تر از زنان با تحصیلات دانشگاهی بود. رضایت زناشویی در زنان دارای وضعیت اقتصادی پایین، ۰/۶۵ کمتر از زنان دارای وضعیت اقتصادی بالا بود. رضایت زناشویی در زنانی که الگوی همسرگزینی ترکیبی داشتند، ۲/۲۳ برابر بیشتر از زنانی بود که الگوی همسرگزینی مدرن داشتند ($p < 0/05$) که این نتیجه منطبق بر آیات شماره ۵ سوره مائده، ۲۵ سوره نساء و ۲۳۵ سوره بقره بود که از دوستی‌های مخفیانه قبل از ازدواج منع شده است. بنابراین، الگوی همسرگزینی ترکیبی در زنان در مقایسه با الگوی همسرگزینی مدرن، موجب رضایت زناشویی بیشتر می‌شود. اباذری (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی رضایت زناشویی از طریق متغیرهای خود‌متمایزسازی و ملاک‌های انتخاب

همسر پرداخت. نتایج یافته‌ها نشان داد که متغیرهای تمایز یافتگی و ملاک‌های همسرگزینی قبل از ازدواج و هم‌اکنون آنها می‌تواند ۰/۸۴ واریانس رضایت زناشویی را تبیین کند. همچنین، مشاهده شد که ملاک‌های محتوایی همسرگزینی قبل از ازدواج، بیش از دیگر متغیرها می‌تواند رضایت زناشویی را تبیین نماید. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که تمایز یافتگی زوجین و همچنین تناسب تمایز یافتگی زوجین و همچنین ملاک‌هایی که افراد از نظر ملاک‌های محتوایی یا فرایندی برای همسرگزینی خود در نظر می‌گیرند تاثیر بسزایی در رضایت زناشویی آنها خواهد داشت. ولدخانی (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی تأثیر سن ازدواج، الگوهای همسرگزینی و تفاوت سنی زوجین بر کیفیت زندگی زناشویی زنان شهر تهران پرداختند. از یافته‌های قابل توجه این پژوهش می‌توان به تأثیر منفی ازدواج در سنین نوجوانی و ازدواج بر اساس سبک‌های همسرگزینی ای که به نوعی با اجبار همراهند بر کیفیت زندگی زناشویی اشاره کرد. همچنین، در این پژوهش نشان داده شد که تفاوت سنی زوجین تأثیر معناداری بر کیفیت زندگی زناشویی ندارد. عظیمی هاشمی، (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی ارزش‌ها، نگرش‌ها و الگوهای کنش جوانان در خصوص همسرگزینی و روابط پیش از ازدواج پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان داد که حدود ۵۴ درصد افراد مطالعه شده تعاملات معمولی (تعامل تلفنی یا حضوری با رعایت حدود شرعی) و ۴۶ درصد تعامل فراتر از حدود شرعی را می‌پذیرند. همچنین، حدود یک سوم نسل جوان امروز دوستی دو جنس مخالف را نمی‌پذیرند. علاوه بر این، یافته‌ها نشان داد که افزایش تحصیلات در پذیرش رابطه دوستی بدون قصد ازدواج اثر فزاینده دارد.

انتظاری (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی معیارهای همسرگزینی و رضایت از زناشویی پرداختند. نتایج نشان داد که میزان عشق رمانتیک در زوجین ناراضی از زندگی زناشویی بیش از زوجین رضایتمند از زندگی زناشویی و میزان گرایش به همسان‌همسری در زوجین رضایتمند از زندگی زناشویی بیش از زوجین ناراضی است. همچنین، نتایج نشان داد که بین عشق رمانتیک و رضایت از زندگی زناشویی در افراد رضایتمند از زندگی زناشویی رابطه معنادار وجود دارد در حالی که چنین رابطه‌ای در گروه ناراضی از زندگی زناشویی دیده نشد. زارعان، (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان فراتحلیل عوامل مؤثر بر طلاق (مروری بر مطالعات ثبت شده در دهه ی اخیر) انجام داده است. رشد طلاق در سال‌های اخیر بسیاری از خانواده‌ها را با آسیب جدی روبرو ساخته است. از هم‌گسیختگی

خانواده پدیده‌ای سهمگین است که زوجین، فرزندان، خانواده و جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهد. تحقیقات بسیاری به بررسی وجوه مختلف این پدیده پرداخته‌اند و لایه‌های مختلفی از این آسیب را بررسی کرده‌اند. پژوهش حاضر، که به روش فرا تحلیل صورت گرفته است در پی جمع‌بندی پژوهش‌های طلاق در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ است. در این فرا تحلیل پایان‌نامه‌ها و مقالات علمی - پژوهشی مربوط به عنوان جامعه آماری تحلیل انتخاب شده‌اند. این تحقیقات از طریق سایت‌های معتبری همچون نور مگز، ایران داک، SID مورد بررسی قرار گرفت. در مجموع از میان ۷۰ مقاله و ۳۸ پایان‌نامه و ۱۱ مقاله در فرا تحلیل وارد شد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که از نظر محققین، بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی در ارتباط با مقوله طلاق بیشترین اهمیت را داشته است و از بین عوامل اجتماعی مورد بررسی ضعف زوجین در میزان کیفیت روابط اجتماعی با 40517 و متغیر مشارکت اجتماعی با 40578 بیشترین نقش را در ناپایداری زندگی زناشویی ایفا می‌کنند.

نانگینریخ (Nongkynrih) (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی جامعه‌شناختی ملاک‌های همسرگزینی پرداخت. نتایج نشان داد که ملاک‌های همسرگزینی یا انتخاب همسر را عواملی مانند زمینه اجتماعی، نژاد، رنگ، وضعیت، ایدئولوژی سیاسی، سنت‌ها و آداب و رسوم، قوانین مذهبی و سایر جنبه‌ها مشخص می‌کنند (نانگینریخ، ۲۰۱۸: ۱۱۷). در پژوهشی توسط گایر (Ghyyur) (۲۰۱۷) که بر روی ۴۰۲ مسلمان مطلقه در آمریکای شمالی انجام شد نتایج زیر به دست آمد: بالاترین مقدار پاسخ‌دهنده‌ها در گروه سنی ۲۰-۴۰ بودند و در ۲-۵ سال اول ازدواج به سر می‌برند. در اکثر موقعیت‌ها، زنان متقاضی طلاق بودند، دلایل طلاق به ترتیب عبارتند از: ناسازگاری، خشونت عاطفی، کلامی، فیزیکی، جنسی، سوءاستفاده مالی، دخالت خانواده و خیانت. ساموئل چان (Samuel Chan Hsin) و محمد ساریف مصطفی (Mohamed Sarif Mustafa) (۲۰۱۷) در طی پژوهشی با عنوان «طلاق در مالزی» سه عامل اصلی طلاق در این کشور را: ۱- خیانت (داشتن رابطه جنسی با شخصی غیر از همسر خود)، ۲- عشق به فرد دیگر و ۳- مشکل عاطفی (خشونت شفاهی و جسمی) ذکر کرده‌اند. البته این محققان عوامل دیگری مانند اعتیاد به مواد مخدر، مشکلات جنسی، مشکلات ارتباطی، ازدواج در سنین پایین و درگیری‌های شغلی را نیز نام برده‌اند. نتایج پژوهش چو، تاپا و میشر (Choe, Thapa & Mishra) (۲۰۱۷) در نپال نشان می‌دهد که امروزه جوانان بیشتر تمایل به ازدواج عاشقانه دارند تا ازدواج

ستی؛ به طوری که میزان این نوع ازدواج در مناطق شهری، در افراد زیر ۱۵ سال، ۰/۱۰ و در افرادی که بین ۱۸ تا ۲۲ سالگی ازدواج کرده بودند، ۰/۳۶ بود (چو، تاپا و میشر، ۲۰۱۷: ۱۰۲). آپوستولو (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای به بررسی تاثیر و نفوذ تصمیمات والدین بر الگوی همسرگزینی و تنظیم روابط جنسی فرزندان پرداخته است. این پژوهش بر نمونه‌ای ۱۹۰ نفره و در قالب پیمایشی کمی انجام شد. نتایج نشان دهنده نفوذ موثر و معنادار والدین بر انتخاب همسر از سوی فرزندان بوده است. همچنین براساس بخش دیگری از یافته‌ها، حتی بعد از ازدواج نیز پدر و مادر بر چگونگی تنظیم روابط زناشویی فرزندان و از جمله بچه‌دار شدن دختر و پسر نفوذ داشته‌اند (آپوستولو، ۲۰۱۷: ۳۴). خالد (۲۰۱۵) در مطالعه خود تاثیر عامل جنسیت، پایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگ بر انتخاب همسر بین دانشجویان اردنی را بررسی کرده است. نتایج مطالعه نشان داد که در اردن مردان جوان نسبت به دختران تمایل بالقوه بیشتری برای یافتن زوجی با شرایط مشابه خود دارند. در مقابل آنچه برای زنان در ازدواج اهمیت دارد، توانایی اقتصادی و تعهد مردان است. همچنین عشق و محبت در میان دانشجویان مرد و زن اردنی به طور مشترک در همسرگزینی اهمیت زیادی داشته است (خالد، ۲۰۱۵: ۱۹). در نقد و بررسی پیشینه‌های تحقیق میتوان گفت که تحقیق حاضر به بررسی تحلیل جامعه‌شناختی همسرگزینی و وقوع طلاق قطعی در مجتمع‌های قضایی دادگاه‌های حمایت خانواده شهر تهران می‌پردازد و بیشتر پژوهش‌ها در زمینه رشته‌های حقوق، روانشناسی، مشاوره، خانواده است و در رشته جامعه‌شناسی تاثیرات الگوی‌های همسرگزینی بر روی طلاق قطعی سنجیده نشده است و بیشتر تحقیقات در جامعه‌شناسی بر روی عوامل طلاق و یا گرایش به طلاق است و با جمع‌بندی پیشینه مطالعات تاکنون پژوهشی با این عنوان مطرح نشده است. لذا، محقق به دنبال بررسی و مطالعه خلأ پژوهشی در این زمینه است. همچنین مروری نقادانه بر پژوهش‌های انجام شده، نشان میدهد که اکثر تحقیقات داخلی علل وقوع طلاق را به صورت توصیفی مورد مطالعه قرار داده‌اند و کمتر تحقیقی همسرگزینی و وقوع طلاق را به صورت تحلیلی مورد بررسی قرار داده است. تحقیقات خارجی نیز عمدتاً یکی از عوامل مؤثر بر طلاق (نظیر الکلیسم یا روابط جنسی نامشروع) را مطالعه کرده‌اند. در این تحقیق، سعی شده است تا با به کارگیری چهارچوب نظری مناسب، به طور تحلیلی همسرگزینی و وقوع طلاق مورد بررسی قرار گیرند.

۳. چارچوب نظری

در چارچوب نظری، با استفاده از یک رویکرد تلفیقی نوین از نظریه «رابطه ناب» گیدنز (عشق رمانتیک و عشق شهوانی) با محوریت نوع الگوی همسرگزینی و نظریه «طلاق» دیوید چیل در نظر گرفته شده است. گیدنز «عشق رمانتیک» و «عشق توامان» را مطرح می‌کند که به «رابطه ناب» ختم می‌شود. گیدنز عشق شهوانی را از مفهوم «عشق رمانتیک» متفاوت می‌داند. از دیدگاه او، عشق شهوانی، بیان‌کننده یک ارتباط کلی بین عشق و وابستگی جنسی است و با اضطراری که از زندگی روزمره جدا است، مشخص می‌گردد. در همه فرهنگ‌ها این نوع عشق به ندرت به عنوان پایه کافی یا ضروری برای یک ازدواج مطلوب پذیرفته می‌شود و معمولاً نوعی سرکشی محسوب می‌شود. گیدنز عشق رمانتیک را طلیعه شکل گرفتن ازدواج بر مبنای گرایش دو طرفه (به جای منطق اقتصادی) می‌داند و آن را روایتی از درون یک زندگی شخصی معرفی می‌کند. وی عشق رمانتیک را با عقلانیت نیز در ارتباط می‌داند و آن را مسیر بالقوه‌ای برای کنترل آینده می‌بیند. گیدنز پس از توضیح دو نوع عشق مزبور نهایتاً به توضیح مفهوم رابطه ناب می‌پردازد که رابطه‌ای برابر است. او عشق ناب را رابطه‌ای برای خود (نفس) همان رابطه و فارغ از وابستگی‌های بیرونی و فقط برای رضایت عاطفی دو طرف رابطه می‌داند. به نحوی که برخلاف پیوندهای شخصی یا خصوصی در جامعه سنتی، رابطه ناب وابسته به عوامل بیرونی زندگی اجتماعی و اقتصادی نیست و چنان می‌نماید که گویی در فضا شناور است. او توضیح می‌دهد که ازدواج‌ها در دوران ماقبل مدرن بیشتر به وسیله والدین ترتیب داده می‌شدند و تحت تاثیر ملاحظات اقتصادی قرار داشتند، پیوند زناشویی در چارچوب‌های تقسیم کار داخلی شوهر نان‌آور و زن خانه‌دار شکل می‌گرفت، روابط بر پایه قواعد و الزام‌های بیرونی از پیش تعیین شده و جا افتاده تنظیم می‌گردیدند، در حالی که رابطه ناب به واسطه عشق و صمیمیت ساخته شده توسط طرفین تنظیم می‌گردد و به عوامل بیرون از رابطه وابسته نیست. از این رو او می‌گوید گویی رابطه در فضا شناور است (لبیبی، ۱۳۹۳: ۴۷۹).

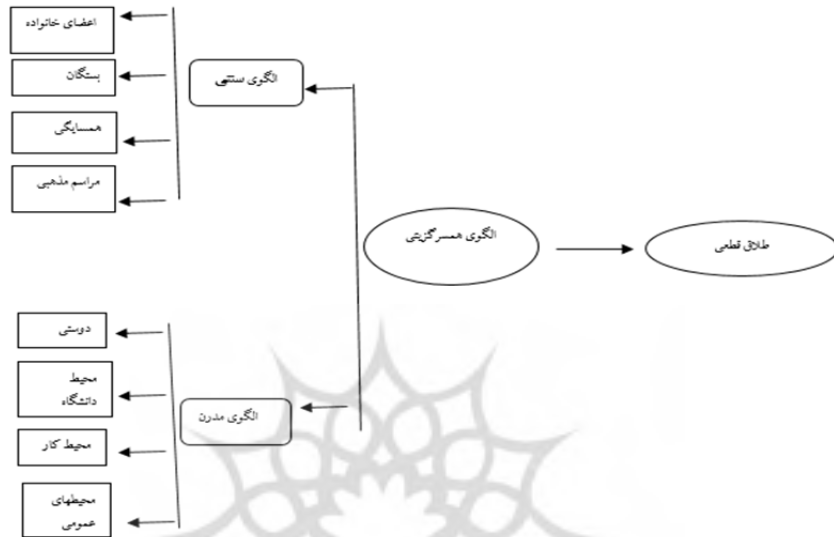
دیوید چیل معتقد است که طلاق، تقابل جالبی با خویشاوندی دارد. توسعه شهرنشینی، صنعتی شدن و نوسازی باعث افزایش نرخ طلاق می‌شود، چرا که این عوامل به شماری از تغییرات دیگر منجر می‌شود و در مجموع باعث تضعیف پیوندهای مشترک می‌گردد. تغییر باعث پیشرفت می‌شود و پیشرفت‌های مداوم نیز امکان دستیابی به اهداف بزرگ را تسهیل می‌کند. بنابراین همزمان با نوسازی و کاهش الزام اجتماعی برای ازدواج، هنجارهای سنتی نیز بشدت تضعیف می‌شوند. در نتیجه باعث فردگرایی

می‌شود، به طوری که افراد ترغیب می‌شوند منافع فردی خود را در ساختار اجتماعی رقابتی دنبال کنند. احتمالاً متداولترین تبیین در مورد افزایش نرخ طلاق در غرب، کاهش محوریت خانواده در مسائل اجتماعی و اقتصادی است. نوعی همبستگی میان افزایش تاکید بر فردگرایی و شادکامی شخصی و خودمختاری، تحقق آرزوهای فردی و افزایش پذیرش اجتماعی طلاق وجود دارد. امروزه به جای آنکه افراد به خاطر فرزندانشان و به خاطر ارزش خانواده متاهل بمانند، بیشتر در جستجوی منافع و لذت‌های شخصی بوده و بهره‌مندی از فرصت‌های بهتر را جستجو می‌کنند (لیبی، ۱۳۹۳: ۵۷۶).

استنباطی که از نظریات مطرح شده در چارچوب نظری میشود، گیدنز از نظریه رابطه ناب صحبت کرده است و عشق رمانتیک و عشق شهوانی را مطرح کرده است. ازدواج‌ها در گذشته بیشتر به وسیله والدین ترتیب داده می‌شدند (ازدواج سنتی از قبیل انتخاب از سوی یکی از اعضای خانواده، ازدواج فامیلی توسط بزرگان فامیل و بستگان، روضه‌ها، هیئت‌ها و مجالس مذهبی، انتخاب دختر و یا پسر در همسایگی است). در حالی که رابطه رابطه ناب به واسطه عشق و صمیمیت ساخته شده توسط طرفین تنظیم می‌گردد (ازدواج مدرن از قبیل انتخاب از سوی شخص دختر یا پسر، رابطه دوستی در محیط کار، رابطه دوستی در محلهای بیرونی، رابطه دوستی در دانشگاه و غیره است). همین‌طور که گیدنز دو نوع الگوی سبک ازدواج سنتی و مدرن مطرح کرده است. نظریه دیوید چیل نیز در خصوص طلاق، تغییرات اجتماعی به عنوان عامل عمده طلاق محسوب می‌شود. امروزه افراد بیشتر در جستجوی منافع و لذت‌های شخصی بوده و بهره‌مندی از فرصت‌های بهتر را جستجو می‌کنند به همین دلیل به سمت وسوی طلاق کشیده می‌شوند. حال باتوجه به نظریه او تغییرات اجتماعی که در جامعه ایران به سرعت رخ داده است برخی جوانان سبک ازدواج خود را به صورت مدرن و برخی دیگر سنتی انجام می‌دهند و از آنجایی که میزان آمار طلاق در جامعه ایران بالا است، پژوهشگر در پی آن است که ازدواج سنتی و ازدواج مدرن چه تاثیری بر روی طلاق دارند. باتوجه به نظریات مطرح شده، میتوان فرضیه‌های زیر را از آنها اخذ نموده و سعی بر آن است که به بررسی آنها پرداخته شود:

- همسرگزینی سنتی با همسرگزینی مدرن در طلاق قطعی بایکدیگر متفاوت هستند.
- هر نوع همسرگزینی (سنتی و مدرن) با طلاق قطعی رابطه دارد.

- الگوی همسرگزینی از نوع سنتی با وقوع طلاق قطعی رابطه دارد.
- الگوی همسرگزینی از نوع مدرن با وقوع طلاق قطعی رابطه دارد.



شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش

۴. روش پژوهش

بر اساس سوالات، اهداف تحقیق و تئوری‌های مورد استفاده، رویکرد روش‌شناختی این تحقیق اثبات‌گرایانه است که به دنبال شناخت و برقراری نظمی در جامعه و روابط اجتماعی است. روش تحقیق پیمایش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات (تکنیک تحقیق) پرسشنامه است. به لحاظ معیار زمان، این پژوهش از نوع مقطعی بوده و به لحاظ معیار ژرفایی از نوع پهنانگر است.

۱.۴ جامعه آماری پژوهش

دادگاههای خانواده در شهر تهران است. در کل دادگاههای خانواده و مراجعه کنندگان به آنها جهت طلاق مورد پژوهش قرار گرفتند. در شهر تهران شش دادگاه خانواده وجود دارد. باتوجه به آمار رسمی در روز میزان وقوع طلاق در هر یک از شش دادگاه خانواده به طور میانگین بین ۱۰ تا ۱۵ رخداد طلاق است (منبع، سازمان ثبت احوال، ۱۳۹۷). نحوه مراجعه پژوهشگر به شش مرکز قضایی بدینگونه بود که پژوهشگر در طی شش ماه پژوهش خود، هر ماه و در هر هفته، دو روز اداری را به یک دادگاه خانواده مراجعه کرده است. به طور میانگین در دو روز هفته در مجتمع‌ها ۱۵ طلاق رخ می دهد. در ماه اول به دادگاه شماره اول (شهید محلاتی)، در ماه دوم به دادگاه شماره دو، ماه سوم به دادگاه شماره سه (شهید صدر)، ماه چهارم به دادگاه شماره چهار (شهید باهنر)، در ماه پنجم به دادگاه شماره پنج (شهید مفتاح) و در ماه آخر (ماه ششم) به دادگاه شماره شش (شهید مطهری) مراجعه کرده است. در مجموع در انتهای شش ماه مراجعه، تعداد افرادی که به این مجتمع‌ها مراجعه کردند با یکدیگر تجمیع شدند. در شش ماه دوم سال ۱۳۹۷ به طور تقریبی میزان وقوع طلاق قطعی در شش دادگاه خانواده به تعداد ۲۵۰۰ طلاق اتفاق افتاده بود. پژوهشگر همین تعداد طلاق قطعی را در پژوهش خود باتوجه به قلمرو زمانی (دی ماه ۹۸ تا خرداد ۹۹) تعیین شده مدنظر قرار داده است.

حجم نمونه: براساس فرمول کوکران زیر حجم نمونه ۳۸۴ بدست آمد.

$$\frac{N * Z_{\alpha}^2 * p * (1 - p)}{\epsilon^2 * (N - 1) + Z_{\alpha}^2 * p * (1 - p)} = \frac{2500 * 1.96^2 * 0.5 * 0.5}{(0.05^2 * 94999) + (1.96^2 * 0.5 * 0.5)} = 384$$

N = حجم جامعه (۲۵۰۰)

ϵ = خطای برآورد (۰.۰۵)

با سطح اطمینان ۹۵٪

P = احتمال موفقیت (۰.۵)

با توجه به حجم جامعه مورد پژوهش، محقق با حضور خود به مدت ۶ ماه در مجتمع‌های دادگاه حمایت خانواده از بین افرادی که برای گرفتن طلاق قطعی به دادگاه حمایت خانواده مراجعه نمودند، نمونه را به صورت تصادفی ساده و در دسترس انتخاب می کند.

جامعه آماری به صورت تقریبی از میزان وقوع طلاق قطعی در شش ماه دوم سال ۱۳۹۷ در شهر تهران ۲۵۰۰ طلاق بوده است. در شش ماه دوم سال ۱۳۹۷ به تعداد ۲۵۰۰ نفر از زوجین طلاق قطعی گرفتند. پژوهشگر همین تعداد طلاق قطعی را در پژوهش خود با توجه به قلمرو زمانی تعیین شده مدنظر قرار داده است. این جامعه آماری در فرمول کوکران محاسبه شد و با استفاده از فرمول کوکران عدد ۳۸۴ بدست آمد و در بین شش مجتمع قضایی دادگاه خانواده توزیع شد. سهم هر دادگاه خانواده ۶۴ نفر پرسشنامه بود. نمونه معرف جامعه‌ای است که ازدواج سنتی و یا مدرن را برگزیده‌اند و از ازدواج خود احساس شکست کرده و در نهایت راه طلاق را انتخاب کرده‌اند. این نمونه قابلیت تعمیم‌دهی به کل جامعه آماری را دارد.

این نمونه قابلیت تعمیم‌دهی به کل جامعه آماری را داشته است. ابزار تحقیق دو پرسشنامه ساخت یافته سبک همسرگزینی و طلاق بود. اعتبارسنجی ابزار تحقیق (پرسشنامه) با اعتبار محتوایی و صوری انجام گرفت. به منظور سنجش پایایی از روشهای مختلفی مانند محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

۲.۴ اعتبارسنجی پرسشنامه الگوهای همسرگزینی

رفاهی در سال (۱۳۸۷) در ایران پرسشنامه الگوهای همسرگزینی را بر روی ۵۴۳ زوج (۱۰۸۶ نفر) به عنوان گروه نمونه اجرا کرده است. با توجه به چند ارزشی بودن پاسخ‌ها، با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ اعتبار کل آزمون $0/88$ و اعتبار پرسشنامه در بعد فرایندی $0/85$ و در بعد محتوایی $0/74$ محاسبه شد.

۳.۴ اعتبارسنجی پرسشنامه طلاق

سازندگان (فیشر، ۲۰۰۷) مقیاس طلاق، پایایی مقیاس مذکور را به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل $0/98$ و برای خرده مقیاس‌های آن $0/87$ تا $0/95$ گزارش کرده‌اند.

اعتبارسنجی مجموع دو پرسشنامه طلاق و الگوی همسرگزینی: از آنجا که اعتبار و روایی هر دو پرسشنامه طلاق و الگوی همسرگزینی به صورت جداگانه بدست آمده بود و در قسمت بالا اعتبار و روایی آنها به طور مفصل توضیح داده شد، در تحقیق حاضر به دلیل

ترکیب دو پرسشنامه با هم، محقق بر آن شد تا اعتبار و روایی پرسشنامه ترکیب شده را مجدداً بیازماید. به همین دلیل جهت کسب اعتبار و روایی پرسشنامه از دو پری تست مقدماتی و رسمی بهره گرفت. اعتبار پرسشنامه تحقیق توسط اساتید و صاحب نظران مورد مطالعه قرار گرفت. به تعداد ۳۰ نفر پرسشنامه جهت اعتبار و روایی به زوجین حضور در دادگاهها داده شد. نتیجه‌ای که از آزمون آلفای کرونباخ بدست آمد، ۰.۸۰ است. از آنجایی که بالای ۰.۷ درصد است با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که پرسشنامه از اعتبار مناسبی برخوردار می‌باشد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها به کمک نرم افزار پیشرفته آماری SPSS و لیزرل انجام گرفت.

۵. تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها

۱.۵ تعریف نظری متغیر مستقل الگوهای همسرگزینی

«به نوع انتخاب همسر برای زندگی آینده به شیوه سنتی یا مدرن را سبک همسرگزینی گویند» (ساروخانی، ۱۳۹۸: ۳۲).

۲.۵ تعریف عملی متغیر مستقل الگوهای همسرگزینی

جهت تعریف عملیاتی از پرسشنامه استاندارد تعیین الگوهای همسرگزینی استفاده می‌شود. این ابزار دارای یک پرسش پنج گزینه‌ای در خصوص تعیین الگو همسرگزینی آزمودنی است. آزمودنی‌ها با انتخاب یکی از گزینه‌ها در یکی از این پنج سبک ازدواج طبقه‌بندی می‌شود. (خواستگاری با رضایت خود و خانواده)، (خواستگاری و ازدواج اجباری)، (آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده‌ها)، (شیفتگی و ازدواج علیرغم مخالفت خانواده‌ها)، (آشنایی و ازدواج اجباری)، سوالات ۱ تا ۷ پرسشنامه الگوهای همسرگزینی سنتی و مدرن را می‌سنجد. همچنین این پرسشنامه سوالات ۸ تا ۲۷ معیارهای همسرگزینی را مورد سنجش قرار داده است.

۳.۵ تعریف نظری متغیر وابسته طلاق قطعی

طلاق قطعی به معنی پایان قانونی ازدواج و جدا شدن همسران از یکدیگر است و در پی آن حقوق و تکالیف متقابلی که بین زوجین در هنگام ازدواج وجود داشته از میان می‌رود. طلاق معمولاً وقتی اتفاق می‌افتد که استحکام رابطه زناشویی از بین می‌رود و میان زوجین ناسازگاری و تنش وجود دارد (کلانتری و روشن‌فکر، ۱۳۹۰: ۱۹).

۴.۵ تعریف عملی متغیر وابسته طلاق قطعی

در تحقیق حاضر زوجینی که برای طلاق قطعی به ۶ شعبه دادگاه‌های حمایت خانواده در شهر تهران مراجعه کرده‌اند؛ جهت سنجش آن از پرسشنامه استاندارد طلاق فیشر (۲۰۰۷) استفاده می‌شود که شامل سوالات ۲۸ تا ۹۶ پرسشنامه تحقیق حاضر است.

۵.۵ تعریف الگوی همسرگزینی سنتی

در این نوع ازدواج، خانواده پسر پس از انتخاب دختری که او را مناسب خانواده و پسر خود می‌دانستند پس از خواستگاری، او را به عقد و ازدواج فرزند خود در می‌آوردند. در این نوع ازدواج دختر و پسر شناختی از هم نداشته و از خصوصیات و رفتارهای درونی و شخصی فرد مورد نظرشان بی‌خبر بودند (ایرانی، ۱۳۸۳: ۱۰).

۶.۵ تعریف الگوی همسرگزینی مدرن

در این نوع ازدواج دختر و پسر پس از آشنایی با یکدیگر (همکلاسی بودن، همکار بودن و...) یا دوستی و برقراری رابطه عاطفی پس از مدتی در صورت تفاهم و رضایت طرفین اقدام به ازدواج می‌کنند (انتظاری، ۱۳۹۴: ۱۵).

۷.۵ لیست دادگاه‌های خانواده تهران

۱.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۱

انوبان شهید محلاتی، نبرد جنوبی، جنب آتش نشانی و شهرداری
مناطق تحت پوشش: ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۹

۲.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۲

ضلع شمال شرقی میدان ونک، کوچه شهید مسعود صانعی
مناطق تحت پوشش: ۱، ۲، ۳، ۶

۳.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۳ (شهید صدر)

خیابان شیخ بهائی، خیابان ۱۲ متری اول
مناطق تحت پوشش: منطقه ۷

۴.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۴ (شهید باهنر)

فلکه چهارم تهران پارس، تقاطع خیابان شهید باقری و خیابان شهید عباسپور
مناطق تحت پوشش: ۴-۸-۱۳

۵.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۵ (شهید مفتاح)

شهر زیبا، خیابان مخابرات، میدان الغدیر، پشت کانون اصلاح و تربیت
مناطق تحت پوشش: ۵، ۹، ۲۱، ۲۲

۶.۷.۵ دادگاه خانواده شماره ۶ (شهید مطهری)

یافت آباد، میدان معلم، جنب خیابان حیدری شمالی
مناطق تحت پوشش: ۱۸



۶. یافته‌ها

۱.۶ تجزیه و تحلیل توصیفی متغیر طلاق به تفکیک سبک ازدواج

نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی متغیر طلاق به تفکیک سبک ازدواج در جدول ۴-۱ نشان داده شده است. در این جدول برای متغیرهای تحقیق، آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار مربوط به هر یک از این عوامل بیان شده است.

جدول ۱: تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
طلاق گروه سنتی	۳/۴۰۱	۰/۳۱۱	۱	۵
طلاق گروه مدرن	۳/۵۴۷	۰/۵۲۷	۱	۵

میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج سنتی (۳/۴۰۱) و میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج مدرن (۳/۵۴۷) می باشد.

۲.۶ تجزیه و تحلیل توصیفی متغیر طلاق به تفکیک نوع سبک ازدواج

نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی متغیر طلاق به تفکیک نوع سبک ازدواج در جدول ۴-۲ نشان داده شده است. در این جدول برای متغیرهای تحقیق، آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار مربوط به هر یک از این عوامل بیان شده است.

جدول ۲: تجزیه و تحلیل توصیفی متغیر تحقیق به تفکیک نوع سبک ازدواج

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
خواستگاری با رضایت خود و خانواده	۳/۰۲۵	۰/۵۰۷	۱	۵
خواستگاری و ازدواج اجباری	۳/۶۱۱	۰/۹۱۱	۱	۵
آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده‌ها	۳/۰۶۳	۰/۵۷۲	۱	۵
شیفتگی و ازدواج علیرغم مخالفت خانواده‌ها	۳/۳۸۵	۰/۴۳۵	۱	۵
آشنایی و ازدواج اجباری	۳/۵۶۳	۰/۹۲۱	۱	۵

میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج خواستگاری با رضایت خود و خانواده (۳/۰۲۵)، سبک ازدواج خواستگاری و ازدواج اجباری (۳/۶۱۱)، سبک ازدواج آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده‌ها (۳/۰۶۳)، سبک ازدواج شیفتگی و ازدواج علیرغم مخالفت خانواده‌ها (۳/۳۸۵) و میانگین سبک ازدواج آشنایی و ازدواج اجباری (۳/۵۶۳) می باشد. همان طور که مشخص است میانگین طلاق در دو سبک "خواستگاری با رضایت خود و خانواده" و "آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده‌ها" نسبت به سایر سبک ها کمتر است.

۳.۶ تجزیه و تحلیل توصیفی مولفه‌های معیارهای انتخاب همسر به تفکیک نوع سبک ازدواج

نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی مولفه‌های معیارهای انتخاب همسر به تفکیک نوع سبک ازدواج در جدول ۳ نشان داده شده است. در این جدول برای متغیرهای تحقیق، آمار

توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار مربوط به هر یک از این عوامل بیان شده است.

جدول (۳): تجزیه و تحلیل توصیفی مولفه‌های معیارهای انتخاب همسر به تفکیک نوع سبک ازدواج

متغیر	سستی		مدرن	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
اجتماعی	۳/۷۱	۰/۹۳	۳/۷۲	۰/۸۳۵
فرهنگی	۳/۴۹	۱/۱۸	۳/۴۵	۱/۴۲
اقتصادی	۳/۵۴	۱/۱۲	۳/۷۲	۰/۹۹۹
مذهبی	۳/۴۴	۰/۹۰۷	۳/۰۶	۱/۲۱
خانوادگی	۳/۴۲	۱/۱۶	۳/۲۱	۱/۳۱
زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد	۳/۵۱	۰/۹۷۲	۳/۸۳	۰/۸۰۸
اخلاقی	۳/۴	۰/۹۳۹	۳/۴۲	۱/۰۴

در سبک ازدواج سنتی میانگین میزان اهمیت معیار اجتماعی بودن (۳/۷۱)، فرهنگی (۳/۵۷)، اقتصادی (۳/۶۴)، مذهبی بودن (۳/۴۴)، خانوادگی (۳/۴۲)، زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد (۳/۵۱) و اخلاقی (۳/۴) می باشد. با توجه به کدگذاری انجام شده (متوسط=۳) مشاهده می شود میزان اهمیت تمام مولفه ها در سبک ازدواج سنتی بیشتر از حد متوسط است.

در سبک ازدواج مدرن میانگین میزان اهمیت معیار اجتماعی بودن (۳/۶)، فرهنگی (۳/۴۷)، اقتصادی (۳/۷۲)، مذهبی بودن (۳/۰۶)، خانوادگی (۳/۲۱)، زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد (۳/۸۳) و اخلاقی (۳/۴۲) می باشد. با توجه به کدگذاری انجام شده (متوسط=۳) مشاهده می شود میزان اهمیت تمام مولفه ها در سبک ازدواج مدرن بیشتر از حد متوسط است.

با توجه به مقدار میانگین ها می توان گفت، میزان اهمیت مولفه مذهبی و خانوادگی در سبک سنتی ازدواج بیشتر از سبک مدرن است.

با توجه به مقدار میانگین ها می توان گفت، میزان اهمیت مولفه اقتصادی و زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد در سبک مدرن ازدواج بیشتر از سبک سنتی است.
با توجه به مقدار میانگین ها می توان گفت، میزان اهمیت مولفه اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی در سبک مدرن ازدواج و سبک سنتی ازدواج تقریباً برابر است.

۴.۶ آزمون فرضیه پژوهش

۱.۴.۶ فرضیه اول

به نظر می رسد همسرگزینی سنتی با همسرگزینی مدرن در طلاق قطعی بایکدیگر متفاوت هستند.

جدول ۴: آماره های توصیفی متغیر طلاق

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	انحراف استاندارد از میانگی
سنتی	۱۸۴	۳/۴۰۱	۰/۳۱۰۸۴	۰/۰۲۲۹۲
مدرن	۲۰۰	۳/۵۴۷۵	۰/۵۲۷۸۵	۰/۰۳۷۳۲

میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج سنتی (۳/۴۰۱) و میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج مدرن (۳/۵۴۷) می باشد.

جدول ۵: آزمون لوین واریانس ها

سطح معنی داری	آماره F
فرض برابری واریانس	۲۷/۶۲۵
فرض عدم برابری واریانس	۰/۰۰۰

آزمون لوین به بررسی همگنی واریانس دو گروه ازدواج سنتی و مدرن می پردازد. فرض صفر در این آزمون برابری واریانس دو گروه است و فرض مقابل عدم برابری واریانس ها است. با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون ۰/۰۰۰ کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت واریانس دو گروه برابر نیست. بنابراین در بررسی

تفاوت میانگین طلاق در دو گروه از آزمون t مستقل با فرض عدم برابری واریانس‌ها استفاده می‌شود.

جدول ۶: آزمون t مستقل سبک طلاق

فاصله اطمینان ۹۵٪		سطح معنی داری	اختلاف میانگین	درجه آزادی	آماره t
حد بالا	حد پایین				
-۰/۰۵۹	-۰/۲۳۲	۰/۰۰۱	-۰/۱۴۶	۳۲۶/۸۰۳	-۳/۳۳۵

همان‌طور که مشاهده می‌شود، مقدار آماره t و سطح معنی داری آزمون به ترتیب ۳/۳۳۵- و ۰/۰۰۱ می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت همسرگزینی سنتی با همسرگزینی مدرن در طلاق قطعی بایکدیگر متفاوت هستند. با توجه به منفی بودن علامت دو سر فاصله اطمینان می‌توان گفت:

$$\mu_{\text{مدرن}} < \mu_{\text{سنتی}} \rightarrow 0 < \mu_{\text{مدرن}} - \mu_{\text{سنتی}}$$

بنابراین میانگین طلاق با سبک همسرگزینی مدرن بیشتر است از میانگین طلاق با سبک همسرگزینی سنتی.

۲.۴.۶ فرضیه دوم

به نظر می‌رسد هر نوع همسرگزینی با طلاق قطعی رابطه دارد. جهت بررسی فرضیه فوق با کمک آزمون کای دو شدت وابستگی بین وقوع طلاق و الگوی همسرگزینی (مدرن و سنتی) مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۷: آزمون کای دوی وابستگی الگوی همسرگزینی از نوع مدرن بر روی وقوع طلاق

سطح نمره طلاق		مدرن	سبک ازدواج
زیاد	متوسط		
۱۴۰	۴۴	مدرن	سبک ازدواج
۷۱	۱۲۹	سنتی	

آماره کای دو = ۷۶/۱۳۸ درجه آزادی = ۱ سطح معناداری = ۰/۰۰۰ ضریب گاما = ۰/۴۸۶

با توجه به جدول مقابل در افرادی که سطح نمره طلاق آن ها متوسط است، ۴۴ نفر بصورت "مدرن" ازدواج کرده اند و ۱۲۹ نفر به صورت "سستی" ازدواج کرده اند. افرادی که سطح نمره طلاق آن ها زیاد است، ۱۴۰ نفر بصورت "مدرن" ازدواج کرده اند و ۷۱ نفر به صورت "سستی" ازدواج کرده اند. با توجه به جدول مقابل مقدار آماره کای دو برابر ۷۶/۱۳۸ و سطح معنی داری آزمون ۰/۰۰۰ می باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری آزمون کمتر از ۰/۰۵ می باشد، فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت هر نوع همسرگزینی در طلاق قطعی رابطه معنیدار دارد. با توجه به مقدار ضریب گاما ۰/۴۸۶ می توان گفت شدت وابستگی در حد متوسط می باشد.

۳.۴.۶ فرضیه سوم

به نظر می رسد الگوی همسرگزینی از نوع سستی با وقوع طلاق قطعی رابطه دارد. جهت بررسی فرضیه فوق با کمک آزمون کای دو شدت وابستگی بین وقوع طلاق و الگوی همسرگزینی از نوع سستی (سوال ۶ پرسشنامه) مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول (۸): آزمون کای دوی وابستگی الگوی همسرگزینی از نوع سستی با وقوع طلاق

سطح نمره طلاق			
متوسط	زیاد		
(۲/۳۳-۳/۶۶) کم، (۳/۶۶-۵/۱۲) زیاد <td></td> <td></td>			
۲۶	۴۲	انتخاب زوج از سوی یکی از اعضای خانواده	ازدواج سستی
۲۱	۲۵	ازدواج فامیلی توسط بزرگان فامیل و بستگان	
۹	۱۳	انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در روضه ها، هیئت ها، سفره ها و مجالس مذهبی	
۱۵	۲۲	انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در همسایگی	
۳	۸	سایر سبک های سستی	
سطح معناداری = ۰/۰۰۰ ضریب گاما = ۰/۵۱۲		درجه آزادی = ۴	آماره کای دو = ۹۴/۴۱۸

با توجه به جدول مقابل در افرادی که سطح نمره طلاق آن‌ها متوسط است، ۲۶ نفر بصورت "انتخاب زوج از سوی یکی از اعضای خانواده" ازدواج کرده‌اند، ۲۱ نفر "ازدواج فامیلی توسط بزرگان فامیل و بستگان"، ۹ نفر "انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در روضه‌ها، هیئت‌ها، سفره‌ها و مجالس مذهبی"، ۱۵ نفر "انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در همسایگی"، ۳ نفر بصورت "سایر سبک‌های سستی" ازدواج کرده‌اند.

افرادی که سطح نمره طلاق آن‌ها زیاد است، ۴۲ نفر بصورت "انتخاب زوج از سوی یکی از اعضای خانواده" ازدواج کرده‌اند، ۲۵ نفر "ازدواج فامیلی توسط بزرگان فامیل و بستگان"، ۱۳ نفر "انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در روضه‌ها، هیئت‌ها، سفره‌ها و مجالس مذهبی"، ۲۲ نفر "انتخاب دختر توسط مادر و یا اطرافیان پسر در همسایگی"، ۸ نفر بصورت "سایر سبک‌های سستی" ازدواج کرده‌اند.

با توجه به جدول مقابل مقدار آماره کای دو برابر $94/418$ و سطح معنی داری آزمون $0/000$ می‌باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری آزمون کمتر از $0/05$ می‌باشد، فرض صفر رد شده و با اطمینان 95% می‌توان گفت الگوی همسرگزینی از نوع سستی بر روی وقوع طلاق قطعی رابطه دارد. با توجه به مقدار ضریب گاما $0/512$ می‌توان گفت شدت وابستگی در حد متوسط می‌باشد.

۴.۴.۶ فرضیه چهارم

به نظر می‌رسد الگوی همسرگزینی از نوع مدرن با وقوع طلاق قطعی رابطه دارد. جهت بررسی فرضیه فوق با کمک آزمون کای دو شدت وابستگی بین وقوع طلاق و الگوی همسرگزینی از نوع مدرن (سوال ۷ پرسشنامه) مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول (۹): آزمون کای دوی وابستگی الگوی همسرگزینی از نوع مدرن با وقوع طلاق

سطح نمره طلاق			
(۲/۳۳-۳/۶۶) کم، (۱-۲/۳۳)			
متوسط، (۳/۶۶-۵)		زیاد	
زیاد	متوسط		
۳۹	۲۳	رابطه دوستی در محیط کار	ازدواج
۲۹	۷	رابطه دوستی در دانشگاه	مدرن

۲۴	۲۳	رابطه دوستی در خیابان
۲۷	۱۲	رابطه دوستی در محل های بیرونی (پارک ها، ساحل، رستوران و)
۱۱	۵	سایر رابطه ها (هم باشی یا هم خانگی، رابطه جنسی پیش از ازدواج)
آماره کای دو = ۷۱/۰۵۲ درجه آزادی = ۴ سطح معناداری = ۰/۰۰۰ ضریب گاما = ۰/۵۸۸		

با توجه به جدول مقابل در افرادی که سطح نمره طلاق آن ها متوسط است، ۲۳ نفر بصورت "رابطه دوستی در محیط کار" ازدواج کرده اند، ۷ نفر "رابطه دوستی در دانشگاه"، ۲۳ نفر "رابطه دوستی در خیابان"، ۱۲ نفر "رابطه دوستی در محل های بیرونی (پارک ها، ساحل، رستوران و)"، ۵ نفر بصورت "سایر رابطه ها (هم باشی یا هم خانگی، رابطه جنسی پیش از ازدواج)" ازدواج کرده اند.

افرادی که سطح نمره طلاق آن ها زیاد است، ۳۹ نفر بصورت "رابطه دوستی در محیط کار" ازدواج کرده اند، ۲۹ نفر "رابطه دوستی در دانشگاه"، ۲۴ نفر "رابطه دوستی در خیابان"، ۲۷ نفر "رابطه دوستی در محل های بیرونی (پارک ها، ساحل، رستوران و)"، ۱۱ نفر بصورت "سایر رابطه ها (هم باشی یا هم خانگی، رابطه جنسی پیش از ازدواج)" ازدواج کرده اند.

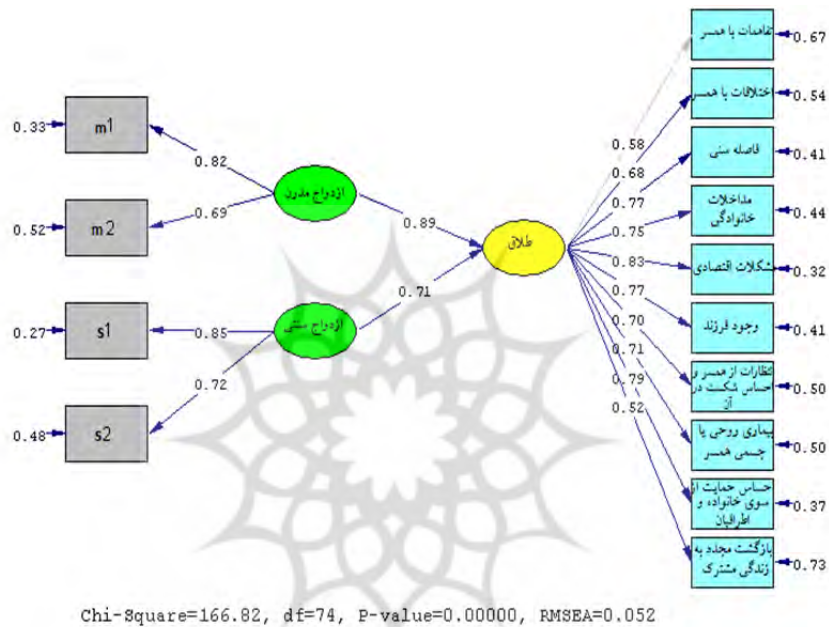
با توجه به جدول مقابل مقدار آماره کای دو برابر ۷۱/۰۵۲ و سطح معنی داری آزمون ۰/۰۰۰ می باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری آزمون کمتر از ۰/۰۵ می باشد، فرض صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت الگوی همسرگزینی از نوع مدرن بر روی وقوع طلاق قطعی رابطه دارد. با توجه به مقدار ضریب گاما ۰/۵۸۸ می توان گفت شدت وابستگی در حد متوسط می باشد.

۷. بررسی مدل تحقیق

در شمایل زیربیزی ها، متغیرهای مکنون یا عامل ها و مستطیل ها مواد پرسشنامه ی اثر سبک ازدواج بر وقوع طلاق قطعی را نشان می دهد. در مدل فوق متغیر وقوع طلاق قطعی درون زا و متغیر سبک ازدواج سستی و مدرنبرون زا می باشد. پیکان های کوچک واریانس باقیمانده (خطا) را نشان میدهد که به وسیله ی عامل تبیین می شود.

بازهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد میزان تاثیر هر کدام از متغیرها نشان می‌دهد. به عبارت دیگر بار عاملی نشان دهنده میزان همبستگی هر متغیر مشاهده گر با متغیر مکنون (عامل‌ها) می‌باشد.

همانگونه که مشاهده می‌شود بار عاملی سبک ازدواج مدرن برابر ۰/۸۹ و سبک ازدواج سنتی برابر ۰/۷۱ است.



شکل (۲): الگوی اندازه‌گیری اثر سبک ازدواج بر وقوع طلاق قطعی در حالت تخمین استاندارد

۸. نتیجه‌گیری

نتیجه تجزیه و تحلیل متغیر طلاق به تفکیک سبک ازدواج میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج سنتی (۳/۴۰۱) و میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج مدرن (۳/۵۴۷) بود.

نتیجه تجزیه و تحلیل متغیر طلاق به تفکیک نوع سبک ازدواج، میانگین متغیر طلاق برای سبک ازدواج خواستگاری با رضایت خود و خانواده (۳/۰۲۵)، سبک ازدواج خواستگاری و ازدواج اجباری (۳/۶۱۱)، سبک ازدواج آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده-

ها (۳/۰۶۳)، سبک ازدواج شیفتگی و ازدواج علیرغم مخالفت خانواده‌ها (۳/۳۸۵) و میانگین سبک ازدواج آشنایی و ازدواج اجباری (۳/۵۶۳) می‌باشد. همان‌طور که مشخص است میانگین طلاق در دو سبک "خواستگاری با رضایت خود و خانواده" و "آشنایی و ازدواج با موافقت خانواده‌ها" نسبت به سایر سبک‌ها کمتر است.

نتیجه تجزیه و تحلیل مولفه‌های معیارهای انتخاب همسر به تفکیک نوع سبک ازدواج، در سبک ازدواج سنتی میانگین میزان اهمیت معیار اجتماعی بودن (۳/۷۱)، فرهنگی (۳/۵۷)، اقتصادی (۳/۶۴)، مذهبی بودن (۳/۴۴)، خانوادگی (۳/۴۲)، زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد (۳/۵۱) و اخلاقی (۳/۴) می‌باشد. با توجه به کدگذاری انجام شده (متوسط=۳) مشاهده می‌شود میزان اهمیت تمام مولفه‌ها در سبک ازدواج سنتی بیشتر از حد متوسط است. در سبک ازدواج مدرن میانگین میزان اهمیت معیار اجتماعی بودن (۳/۶)، فرهنگی (۳/۴۷)، اقتصادی (۳/۷۲)، مذهبی بودن (۳/۰۶)، خانوادگی (۳/۲۱)، زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد (۳/۸۳) و اخلاقی (۳/۴۲) می‌باشد. با توجه به کدگذاری انجام شده (متوسط=۳) مشاهده می‌شود میزان اهمیت تمام مولفه‌ها در سبک ازدواج مدرن بیشتر از حد متوسط است. با توجه به مقدار میانگین‌ها می‌توان گفت، میزان اهمیت مولفه مذهبی و خانوادگی در سبک سنتی ازدواج بیشتر از سبک مدرن است. و با توجه به مقدار میانگین‌ها می‌توان گفت، میزان اهمیت مولفه اقتصادی و زیبایی ظاهر و هوش و اعتماد در سبک مدرن ازدواج بیشتر از سبک سنتی است. با توجه به مقدار میانگین‌ها می‌توان گفت، میزان اهمیت مولفه اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی در سبک مدرن ازدواج و سبک سنتی ازدواج تقریباً برابر است.

یافته‌های تحقیق نشان داد که همسرگزینی سنتی با همسرگزینی مدرن در طلاق قطعی تفاوت معنادار وجود دارد. هر دو الگوی همسرگزینی با طلاق قطعی رابطه معنی‌دار داشتند ولی رابطه الگوی همسرگزینی مدرن بیشتر از الگوی همسرگزینی سنتی بود. در بررسی مدل تحقیق، بار عاملی سبک ازدواج مدرن برابر ۰/۸۹ و سبک ازدواج سنتی برابر ۰/۷۱ بود. بنابراین پژوهشگر به این نتیجه رسید که سبک ازدواج مدرن در جامعه امروز ایران اثر بیشتری بر وقوع طلاق دارد. در مولفه‌های ازدواج، میزان اهمیت مولفه مذهبی و خانوادگی در سبک ازدواج سنتی بیشتر از سبک مدرن است و مقدار میانگین‌ها در میزان اهمیت

مولفه اقتصادی و زیبایی ظاهری و هوش و اعتماد در سبک مدرن ازدواج بیشتر از سبک سنتی است.

نتایج تحقیق حاضر در مقایسه با تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که در تحقیق انتظاری و ویسی (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی معیارهای همسرگزینی و رضایت از زناشویی پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که میزان عشق رمانتیک در زوجین ناراضی از زندگی زناشویی بیش از زوجین رضایتمند از زندگی زناشویی و میزان گرایش به همسان همسری در زوجین رضایتمند از زندگی زناشویی بیش از زوجین ناراضی است. همچنین، نتایج نشان داد که بین عشق رمانتیک و رضایت از زندگی زناشویی در افراد رضایتمند از زندگی زناشویی رابطه معنادار وجود دارد در حالی که چنین رابطه‌ای در گروه ناراضی از زندگی زناشویی دیده نشد. در مقایسه با تحقیق حاضر می‌توان گفت که هر دو تحقیق به عشق رمانتیک پرداخته‌اند. تحقیق حاضر در چارچوب نظری به نظریه عشق رمانتیک گیدنز پرداخته شده است که بعضی از زوجین براساس سبک ازدواج مدرن آن را انتخاب می‌کنند. در تحقیق دیگر اصغرپور ماسوله، کرمانی و برادران کاشانی (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی پدیدارشناسی همسرگزینی دختران جوان در شهر مشهد پرداخته‌اند. نتایج حاصل نشان داد که به طور کلی سه الگوی غالب برای گزینش همسر وجود دارد که عبارت‌اند از: سبک مبتنی بر الگوهای سنتی، سبک مبتنی بر تعاملات دوستانه، سبک بینابینی (تعاملات دوستانه تحت نظارت خانواده). در مقایسه با تحقیق حاضر نیز می‌توان گفت که هر دو تحقیق دارای وجه اشتراکاتی هستند و هر دو به دو سبک سنتی و دوستانه اشاره کرده‌اند اما تفاوت آنها در این است که تحقیق ماسوله و همکارانش به سبک سوم یعنی سبک بینابینی نیز پرداخته‌اند.

در پایان باید گفت، بسیاری از مسائل و مشکلاتی که برای زوجین جوان پیش می‌آید، ناشی از دوگانگی ازدواج‌ها در ایران است که بخشی از آن سنتی و بخشی مدرن است. بسیاری از جوانان، متقاضی ازدواج‌های غیرسنتی هستند. زیرا خود، همسرشان را انتخاب می‌کنند ولی تنوع فرهنگی، ضعف شناخت از یکدیگر و صرفاً شناخت‌های ظاهری و تکیه کردن به یکسری از معیارهای کمی باعث شده است ازدواج‌های غیرسنتی در جامعه ما آسیب پذیر باشند. طبق آمار رسمی در ایران در سال ۱۳۹۸ نسبت طلاق به ازدواج ۳۳ درصد است؛ یعنی در نظام ثبت احوال، نسبت طلاق‌های ثبت شده به ازدواج‌ها ۳۳ درصد است. باید

گفت طلاق یک بیماری مزمن اجتماعی است که همانند بیماری‌های مزمن جسمی عوامل خطر متعددی در وقوع آن دخیل است. خوشبختانه بسیاری از این عوامل شناخته شده‌اند، اما بدان علت که آنها را جدی نمی‌گیریم از ابتدا در هیچ ازدواجی به آن فکر نمی‌کنیم و هنگامی که زنگ خطر طلاق در گوشه‌ایمان به صدا در می‌آید، نه تنها در بسیاری موارد به فکر درمان بر نمی‌آییم، بلکه فقط تنها راه درمان را جدایی و طلاق قرار می‌دهیم.

پس لازم است برای جلوگیری از طلاق به دو اقدام مهم توجه داشته باشیم.

۱. اقدامات قبل از ازدواج از قبیل (توجه به سن مناسب ازدواج و اصول هم‌کفو بودن، جلوگیری از ازدواجهای تحمیلی، آموزش مهارت‌های زندگی به زوجین قبل از ازدواج، تحقیق و آشنایی با خانواده زوجین، آگاه‌سازی زوجین از وظایف زن و مرد در خانواده و...)

۲. اقدامات بعد از ازدواج از قبیل (آشنا کردن زوجین با قوانین و اصول رفتارهای جنسی توسط افراد صالح و آگاه، چرا که خیلی از طلاق‌ها بر سر مسائل جنسی است، تسهیلات لازم برای زوج درمانی و خانواده درمانی در صورت بروز تعارضات زناشویی، تدوین برنامه‌های آموزشی در زمینه مهارت‌های ارتباطی و شیوه‌های حل مسائل و...)

۹. پیشنهادات حاصل تحقیق

از آنجایی که روان‌شناسان معتقدند که دل‌بستگی به عنوان مهمترین ویژگی‌های شخصیتی انسانها محسوب میشود، تلاش کنیم که آنها را به سبک ایمن سوق دهیم چرا که دل‌بستگی توأم با امنیت، بهداشت روانی را افزایش داده و در نگرش نسبت به ازدواج و مهارت حل تعارض تأثیر چشمگیری دارد.

از آنجایی که در جوامع امروزی طلاق افزایش چشمگیری داشته است برای استحکام و بقاء کانون خانواده، همچنین سلامت و بهزیستی افراد جامعه بهتر است قبل از ازدواج مهارت‌های جوانان از جمله مهارت حل تعارض در این زمینه افزایش یابد و با نگرش بهتری زندگی را آغاز نمایند که جهت دستیابی به این امر برگزاری کارگاه‌های آموزش پیش از ازدواج پیشنهاد می‌گردد.

برگزاری دوره‌های آموزشی جهت مراقبین و به خصوص مادران برای توجه و اصلاح روابط با کودکان، به این علت که اساس سبک‌های دل‌بستگی در کودکی (از رابطه بین مادر یا مراقبین اولیه با فرزند) ریخته می‌شود.

ساماندهی نظام ثبت ازدواج و طلاق خاصه در مناطق محروم حاشیه ای کشور که خرده فرهنگ‌ها حاکم هستند،

ایجاد و گسترش مراکز مشاوره و مداخله در بحران‌ها و اختلافات خانوادگی، کاهش و کنترل آسیب‌های اجتماعی تهدیدکننده نهاد خانواده خاصه اعتیاد، بیکاری، فقر، خشونت و ... در سطح جامعه،

توانمندسازی اقتصادی خانواده‌ها به منظور کاهش فشارهای اقتصادی حاکم، ترسیم دقیق و کارشناسانه پیامدهای روانی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی طلاق به ویژه برای زنان و کودکان جهت پرهیز عجله زوجین در اخذ تصمیمات فوری و نسنجیده برای طلاق.

راهکارهای مناسب برای شناخت متقابل: وقتی قرار است دو نفر یک عمر بایکدیگر زندگی مشترک داشته باشند، باید دیدگاه‌های مشترک، سلیقه‌های متناسب با هم، افکار، اخلاق و روحیاتی که به یکدیگر نزدیک بوده، داشته باشند و حساسیت‌های خانوادگی از دو سوی مورد توجه باشد. مگر نه اینکه ناسازگاری‌های اخلاقی، اغلب پس از ازدواج و برآورده نشدن برخی توقعات متقابل یا ناهنجاری‌های رفتاری زوجین یا فامیل‌های آنان بروز می‌کند! شناخت قبلی و پرس و جوهای پیش از عقد و کسب آگاهی از ویژگیها و مشاوره با دیگران، راهی برای پیشگیری از بروز اختلافات است.

کتاب‌نامه

اباذری (۱۳۹۵). پیش‌بینی رضایت زناشویی از طریق متغیرهای خود متمایزسازی و ملاک‌های انتخاب همسر. سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در علوم انسانی، ایتالیا-رم، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا.

انتظاری، علی؛ و ویسی، سیمین (۱۳۹۴)، معیارهای همسرگزینی و رضایت از زندگی زناشویی. مطالعات جنسیت و خانواده، ۲ (۲)، ۳۱-۶۸.

بررسی جامعه‌شناختی تاثیر شیوه‌های ... (الهه شعبانی و دیگران) ۱۴۹

ایرانی، نجمه (۱۳۸۳)، مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج‌های سنتی و غیرسنتی دانشجویان علوم تحقیقات (دانشکده علوم انسانی)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

بهمنش، فرشته؛ قلی پور گودرزی، فرزانه؛ باکویی، فاطمه. (۱۳۹۶). میزان رضایت زناشویی در الگوهای مختلف همسرگزینی؛ رویکرد مبتنی بر قرآن. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۲ (۱)، ۱۳-۱۹.

زارعان، منصور (۱۳۹۴)، فراتحلیل عوامل مؤثر بر طلاق (مروری بر مطالعات ثبت شده در دهه ی اخیر)، دانشگاه الزهراء (س) - پژوهشکده زنان.

ساروخانی، باقر (۱۳۹۴)، نظریه پردازی در زمینه طلاق و طلاق توافقی، انتشارات انجمن جامعه شناسی ایران، گزارش نشست گروه جامعه شناسی خانواده در تاریخ دوم اسفند ۱۳۹۴.

ساروخانی، باقر (۱۳۹۸)، طلاق، علل و راهکارها، دفتر امور آسیب‌های اجتماعی وزارت تعاون، عظیمی هاشمی، مژگان؛ اعظم کاری، فائزه؛ بیگناه، معصومه؛ و رضامنش، فاطمه (۱۳۹۴)، ارزش‌ها، نگرش‌ها و الگوهای کنش جوانان در خصوص همسرگزینی و روابط پیش از ازدواج؛ مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه‌های استان خراسان رضوی. راهبرد فرهنگ، ۲۹، ۱۷۹-۲۱۲.

فولادیان، مجید؛ برادران کاشانی، زهرا؛ دیاری، مرتضی. (۱۴۰۰). تحلیل جامعه‌شناختی فرایندهای بروز رابطه فرازناشویی (مورد مطالعه: زنان و مردان متقاضی طلاق در شهر مشهد)، مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره دهم - شماره ۱: ۳۷-۹.

کلاتری و روشن‌فکر (۱۳۹۰)، «طلاق، علل و پیامدها، یافته‌های پژوهشی سه دهه اخیر»، مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی ایران دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، انجمن جامعه‌شناسی ایران.

لبیعی. محمد مهدی (۱۳۹۳)، خانواده در قرن بیست و یکم از نگاه جامعه‌شناسان ایرانی و غربی، انتشارات نشر علم، تهران: چاپ اول.

مرکز آمار ایران ۲۲ آذرماه ۱۳۹۸.

مشکی. مهدی، شاه قاسمی. زهره، دلشاد نوقابی. علی، مسلم. علیرضا (۱۳۸۸)، بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با طلاق از دیدگاه زوجین مطلقه ی شهرستان گناباد در سال‌های ۸۷-۸۸، مرکز تحقیقات توسعه ی اجتماعی و ارتقای سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گناباد.

ولدخانی، مریم؛ محمودپور، عبدالباسط؛ فرح بخش، کیومرث؛ و سلیمی، حسین. (۱۳۹۵). تأثیر سن ازدواج، الگوهای همسرگزینی و تفاوت سنی زوجین بر کیفیت زندگی زناشویی زنان شهر تهران. فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی، ۷ (۲۵)، ۱۷۳-۱۹۰.

اصغرپور ماسوله، احمدرضا؛ کرمانی، مهدی؛ و برادران کاشانی، زهرا. (۱۳۹۶). پدیدارشناسی همسرگزینی دختران جوان در شهر مشهد. زن در فرهنگ و هنر، ۹ (۱)، ۴۹-۷۱.

Apostolou, M (2017). "Sexual selection under parental choice: the role of parents in the evolution of human mating", *evolution and human behavior*, 28, PP 403-409

Choe, M. K., Thapa, S., & Mishra, V. (2017). Early marriage and early motherhood in Nepal. *J Biosoc Sci*, 37 (2), 143-162.

khaled Mustaffa, M .(2015). DIVORCE IN MALAYSIA. Faculty of Education, University Technology Malaysia . 81310. Skudai, Johor.p.26

Nongkynrih, A. K. (2018). Mate selection: A sociological exploration. *The NEHU Journal*, 1, 19-39.

